

Basala hygienrutiner i vård och omsorg

Vid arbetsmoment i vård- och omsorgsmiljö som innebär fysisk kontakt med en patient*, ytor eller föremål ska basala hygienrutiner tillämpas i situationer där det finns risk för överföring av smittämnen.

Syftet med basala hygienrutiner är att förhindra smitta

- från patient till personal och från personal till patient (direkt kontaktsmitta)
- mellan patienter, via personalens händer och kläder eller via ytor och föremål (indirekt kontaktsmitta)
- samt motverka att patientens egna mikroorganismer överförs från en plats på patientens kropp till en annan

Förutsättningar för att uppnå syftet med basala hygienrutiner är att personalens

- hud på händerna är hel
- naglar är korta och fria från lack och konstgjorda material
- underarmar och händer hålls fria från armbandsur, smycken, bandage, förband, stödskenor eller motsvarande
- arbetskläder har korta ärmar och att de slutar ovanför armbågen
- örhängen, andra smycken och övriga föremål inte hänger ner i arbetsfältet
- hår, skägg eller huvudduk fästs upp så att det inte riskerar att komma i kontakt med patient, ytor eller föremål
- händer smörjs in med handkräm vb på raster för att förebygga torr hud

I basala hygienrutiner ingår

- arbetskläder
- handdesinfektion
- handtvätt
- handskar
- skyddskläder
- stänkskydd
- andningsskydd

Arbetskläder

- ska i det patientnära arbetet bestå av byxor och överdel och eller klänning
- ska bytas dagligen och då de blivit våta eller synligt förorenade
- ska endast bäras i arbetet. Om arbetet bedrivs på flera platser, får de dock även bäras vid färd mellan dessa
- ska förvaras åtskilda från privata kläder och smutsiga arbetskläder
- ska tvättas i minst 60°C. Vårdgivaren ansvarar för att hela processen för hantering av tvätt – ren som smutsig, transport och förvaring – görs på ett sätt så att arbetskläderna inte riskerar att sprida smitta

Handdesinfektion

- använd alkoholbaserat handdesinfektionsmedel

* Begreppet patient syftar här även på vårdtagare, omsorgstagare, brukare, kund eller boende

Dokumentets namn Basala hygienrutiner	Dokument nr: STÖ 009 (E)	Version 4.0	Sida 1 (2)
Reviderats Vårdhygien Stockholm, EA KU	Godkänt Rebecca Lundholm Krig	Rev. datum 2020-05-25	Fastställt 2018-11-19

- omedelbart före och efter varje vård- och omsorgsmoment
- före och efter handskanvändning
- tag rikligt, ca 2-4 ml, och fördela överallt på händerna, i handflatorna, på handryggarna och fingertopparna, runt alla fingrar, tumgrepp och ca 15 cm upp på underarmarna
- gnid in handdesinfektionsmedlet tills det har dunstat och huden känns torr. Full effekt har då uppnåtts

Handtvätt

- tvätta händerna med flytande tvål och vatten
 - om du har varit i kontakt med patient med kräkning eller diarré eller
 - om händerna är, eller kan antas vara smutsiga
- torka ordentligt torrt med pappershandduk eller torkpapper
- desinfektera därefter händerna

Handskar

- använd handskar vid kontakt med, eller risk för kontakt med, kroppsvätskor samt vid desinfektion av ytor
- ska vara för engångsbruk och avsedda för ändamålet. Kasta direkt efter användning
- byt handskar mellan olika vård- och omsorgsmoment, även hos samma patient. Berör inte omväxlande smutsigt och rent

Skyddskläder

- använd engångs plastförkläde eller engångs skyddsrock vid vård- och omsorgsmoment där det finns risk för att arbetskläderna kan förorenas
 - genom kontakt med en patient, dennes kroppsvätskor eller annat biologiskt material (t ex hud och hudfragment) eller
 - vid kontakt med ytor eller föremål
- kasta skyddskläder direkt efter användning
- byt skyddskläder mellan olika vård- och omsorgsmoment, även hos samma patient

Stänkskydd

- använd heltäckande visir, munskydd klass IIR med visir alternativt munskydd klass IIR med skyddsglasögon vid arbete som medför risk för stänk mot ansiktet

Andningsskydd

- använd andningsskydd av klass FFP3 vid vård av patient med smitta som kan spridas luftburet t ex smittsam eller misstänkt smittsam lungtuberkulos
- kasta andningsskyddet direkt efter varje användning

Referenser:

SOSFS 2015:10 (M och S) Basal hygien i vård och omsorg,
AFS 2018:4 Smittrisker.

Dokumentets namn Basala hygienrutiner	Dokument nr: STÖ 009 (E)	Version 4.0	Sida 2 (2)
Reviderats Vårdhygien Stockholm, EA KU	Godkänt Rebecca Lundholm Krig	Rev. datum 2020-05-25	Fastställt 2018-11-19